

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 5805/22
23.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судије Сање Агатоновић, председника већа и судија Данице Косовац и Весне Секулић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Сања Димитријевић, адвокат из Београда, Боривоја Стевановића 126/26, против тужених ВВ и ГГ, обе из ..., чији је заједнички пуномоћник Предраг Миленковић, адвокат из Београда, Краља Милана 29, ради утврђења, одлучујући о жалби тужених изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П 581/22 од 30.6.2022. године, у седници већа одржаној дана 23.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужених и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П 581/22 од 30.6.2022. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужених за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 581/22 од 30.6.2022. године, првим ставом изреке, усвојен је тужбени захтев, па је утврђено да је ништав и да не производи правно дејство уговор о купопродаји непокретности – једноснобног стана број 2 у приземљу површине 41 м², који се налази у стамбеној згради за колективно становање на адреси у ..., ..., постојећи на катастарској парцели ... КО ..., закључен између сада покојног ДД, бившег из ... и тужених ВВ и ГГ из ... оверен дана 31.10.2012. године пред Првим основним судом у Београду под бројем Ов 197266/2012, што су тужени дужни да признају и трпе. Другим ставом изреке, утврђено је да су тужиоци носиоци права својине и то тужила АА у делу од 1/4 идеалног дела непокретности, а тужилац ББ у делу од 1/4 идеалног дела непокретности - једноснобног стана број 2 у приземљу површине 41 м², који се налази у стамбеној згради за колективно становање на адреси у ..., ... постојећи на катастарској парцели ... КО ..., што су тужене дужне да признају и трпе, те да ће пресуда бити основ за упис права својине тужилаца пред надлежним органима. Трећим ставом изреке, обавезане су тужене да тужиоцима солидарно исплате

износ од 803.100,00 динара на име трошкова поступка.

Благовремено изјављеном жалбом тужене су побијале првостепену пресуду из свих разлога прописаних чланом 373 став 1 Закона о парничном поступку (“Службени гласник Републике Србије”, бр. 72/11...18/20).. Трошкове другостепеног поступка одређено су тражиле.

Испитујући правилност побијане пресуде сагласно овлашћењима предвиђеним чланом 386 Закона о парничном поступку, Апелациони суд је оценио да жалба тужених није основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку на које Апелациони суд пази по службеној дужности, а изрека првостепене пресуде је јасна и у њеном образложењу су дати потпуни разлози о свим битним чињеницама, тако да се она неосновано побија и указивањем на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничног стању и стању у списима, тужиоци су деца из првог брака сада покојног ДД, а током другог брака сада покојног ДД рођене су његове ћерке – тужене.

Према записнику са рочишта за расправљање заоставштине у оставинском поступку иза покојног ДД преминулог дана 24.2.2017. године УПП 174-2018 О 9005/17 од 15.8.2018. године, оставилац је оставио тестамент у форми судског завештања сачињен дана 17.10.2011. године, који је проглашен дана 15.8.2018. године, а за завештајне наследнике одредио је тужене, као и непарничара ЋЋ (која је преминула дана 31.5.2016. године). Оставилац је тим завештањем располагао покретном и непокретном имовином, а између осталог и станом број 2 површине 41,3м² у ..., ..., као и свим покретним стварима у том стану у корист напарничара ЋЋ, а осталом својом покретном и непокретном имовином у корист тужених ћерки са по 1/2 идеалних делова. Тужене су признале пуноважност завештања, док су тужиоци оспорили пуноважност наведеног завештања и предали су на увид уговор о купопродаји оверен пред Првим основним судом дана 31.12.2012. године под бројем Ов I 197266/12, закључен између сада покојног ДД и тужених, који је за предмет имао означени стан. Па је оставински поступак прекинут решењем УПП 174-2018 О 900572017 од 15.8.2018. године.

Према уговору о купопродаји закљученом дана 12.8.2012. године и овереном пред Првим основним судом у Београду дана 31.12.2012. године под бројем Ов I 197266/12, исправљеним анексом уговора од 3.6.2014. године, исти је закључен између сада покојног ДД - продавца и тужених - купаца, а предмет тог уговора је купопродаја стана у ..., ... површине 44,11м². Уговором је констатовано да је продавац предметни стан откупио дана 23.5.2000. године од Владе РС уговором о откупу, да је предметни стан неусељив, руиниран, да не раде инсталације за воду, да је неокречен, да је паркет уништен, као и плочице у купатилу и да се прозори и врата не затварају. Констатовано је да купопродајна цена у износу од 3.000.000,00 динара исплаћена у готовини, у присуству тужене ВВ – ћерке продавца дана 8.8.2012. године. Продавац је уговором дао

сагласност да купци могу укњижити своје право својине. По наведеном уговору плаћен је порез на пренос апсолутних права у износу од 21.546,67 динара на основицу од 861.867,00 динара за део стана који чини површину 4.110 м², док се применом члана 31А Закона о порезу на имовину за површину од 40м² не плаћа порез на пренос апсолутних права.

Према писаној изјави сада покојног ДД овереној пред Првим основним судом у Београду под бројем Ов I 47125/14 од 4.7.2014. године, исти је продао свој стан у Улици ... на којој адреси је пријављен туженима – купцима, а новац по уговореној цени одмах је истом исплаћен у износу од 3.000.000,00 динара од стране тужених - купаца, па је сагласан да тужене - купци могу да укњиже стан на своје име.

Према писаном уговору о зајму од 23.8.2012. године, закљученом између непарничара ЕЕ - зајмодавца и тужених – зајмопримаца, наведено је да је предмет зајма износ од 3.000.000,00 динара ради куповине стана, те да се тужене - зајмопримци обавезују да узajмљени зајам врате у року од 10 година, а ако то не учине у обавези су да зајмодавцу плате законску затезну камату.

Сада покојни ДД је пред Првим основним судом у Београду у предмету РЗ 2542/11 од 17.10.2011. године, на записнику дао изјаву у форми судског завештања, којим је стан број 2 у ... у ..., са свим покретним стварима у том стану оставио у наслеђе непарничару ЂЂ, а сву осталу покретну и непокретну имовину, новац, хартије од вредности, акције и сву другу имовину која се затекне као заоставштина оставио је у наслеђе ћеркама - туженима са по 1/2 идеалног дела. У тестаменту је наведено да оставилац од законских наследника има из првог брака двоје деце – тужиоце, да се они никада не јављају завештаоцу, не зову га, не питају за здравље, нити било шта друго, иако их он редовно обавештава о здравственом стању, односно болести и моли их да дођу, да жели да их види, али никаквих повратних информација од њих нема. Због тога, како је констатовано, завешталац сматра да су недостојни да га наследе и да ништа не заслужују, а да им је раније дао нешто од имовине, те сматра да су тиме намирени у свом нужном делу и да немају право да врше редукацију тог завештања. Оставилац ДД – отац парничних странака преминуо је дана 24.2.2017. године, а мајка тужених ЂЂ преминула је дана 31.5.2016. године.

Према уговору од 29.12.2000. године, мајка тужених сада покојна ЂЂ купила је од Компаније “Градитељ инжењеринг” двособан стан број 27 на шестом спрату у Улици ..., за купопродајну цену од 1.782.000,00 динара, а испорука стана уговорена је дана 25.4.2001. године.

Према изводу из матичне књиге венчаних сада покојни ДД и сада покојна ЂЂ рођена ... закључили су брак дана 24.9.1989. године, а њихов брак је разведен пресудом Другог општинског суда у Београду П 6824/02 од 15.1.2003. године.

Према налазу судског вештака за економско – финансијску област од 17.11.2020. године, тржишна вредност стана број 2 у ... у Улици ... површине 41 м², на дан 31.10.2012. године износила је 7.658.396,19 динара, што представља динарску еквивалент износа од 67.607,75 евра, а на дан 9.11.2020. године износила је 9.086.154,42 динара, што представља динарски еквивалент износа од 77.282,54 евра.

Према исказу тужиље АА, саслушане у својству парничне странке, након развода њених родитеља ретко се виђала са оцем – сада покојним ДД, сретали су се у крају, а као дете имала је благи отпор према њему. У оставинском поступку била је изненађена када је сазнала да отац нема имовину, јер је знала за његов стан на ..., као и за стан на ..., где му је била канцеларија и одакле је радио као судски вештак грађевинске струке када је отишао у пензију. Зна да је њен отац за живота живео у стану на ... са својом другом женом и туженима, а тек после оставинског поступка је сазнала да се отац развео и од друге супруге и да су поделили имовину, тако да је њеном оцу припао стан на ..., а стан на ... је припао његовој супрузи, као и локал у ... улици. Од 2005. године почела је да се виђа са оцем, посећивала је истог једном месечно на ... По њеним сазнањима спорни стан из уговора о купопродаји са туженима није био руниран, јер је ту било седиште канцеларије њеног сада покојног оца када је отишао у пензију и да ту су били предмети које је узимао из суда ради вештачења током 2009. године и 2010. године.

Према исказу тужиоца ББ, саслушаног у својству парничне странке, док је његов отац сада покојни ДД радио долазио је у стан на ..., ту се се виђали и никада му није причао о својим здравственим проблемима, нити му је тражио помоћ. Са оцем није био близак, али је са тужиљом једном био на Слави код оца и његове друге супруге у стану на ... Чуо је да је отац имао инфаркт, те је преко рођака покушао да истом помогне, па му је стављен стент, а када се очево здравствено стање погоршало отишао је да га обиђе код њега, али како му нико није отворио врата схватио је да не желе да га приме и више није долазио.

Према исказима тужених ВВ и ГГ, саслушаних у својству парничних странака, отац парничних странака, сада покојни ДД је за живота улазио у дугове, узимао је авансе за вештачења која због болести није могао да уради, па је дуг био преко 30.000 евра, а након упућених претњи од људи од којих је узимао новац, ујак тужених се понудио да закључе уговор о купопродаји стана, те да тужене од тог новца врате очеве дугове, али немају доказе да су ти дугови враћени. Тужиоци су се са сада покојним оцем виђали док је радио, до 2010.године, кад год им је требало новца.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања и стања у списима, првостепени суд је применом одредби члана 4 став 1 тачка 1, 2, 3 и 4 Закона о наслеђивању ("Службени гласник РС", бр. 46/95, 101/2003 - одлука УСРС и 6/2015), члана 8, члана 76, члана 138, члана 178, члана 13, члана 51 став 1, члана 52 и члана 103 став 1 Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", бр. 29/78, 39/85, 45/89 – одлука УСЈ и 57/89, "Службени лист СРЈ", бр. 31/93 "Службени лист СЦГ", бр. 1/2003 – уставна повеља и "Службени гласник РС", бр. 18/2020) оценио да је ништав уговор о купопродаји непокретности оверен дана 31.12.2012. године под бројем Ов 197266/2012, јер у конкретном случају није постојао основ за закључење таквог уговора, односно није се ни радило о купопродаји предметног стана, с обзиром да је мотив за закључење тог уговора о купопродаји, од стране тужених наведено враћање дугова њиховог сада покојног оца, при чему тужене нису знале од кога је њихов сада покојни отац узајмљивао новац, ком броју људи и колико је дуговао, већ су само паушално навеле да је укупан дуг био више од 30.000 евра, док је према наводима тужене ВВ она враћала новац људима који су им претили, а за своје тврдње да су дугови постојали и да су

исплаћени нису пружиле ниједан доказ. Првостепени суд је оценио да се у конкретном случају ради о апсолутној симулацији, односно да уговорне стране нису ни желеле да закључе било какав уговор, већ да само створе утисак да је уговор закључен, што произлази из дела исказа тужене ВВ да не зна зашто је закључен уговор о купопродаји непокретности, а не само уговор о зајму и да ујак тужених није инсистирао да се закључи уговор о купопродаји, а из исказа сведока ЕЕ – ујака тужених произлази да исти није знао за предметни уговор о купопродаји стана и да би новац позајмио и без купопродаје, као и да је уговор о зајму закључен на иницијативу сада покојног ДД, те је првостепени суд оценио да су уговорне стране желеле да се код других стекне утисак да је дошло до закључења уговора о купопродаји који би служио као основ за упис права својине тужених на предметном стану. Првостепени суд је ценећи достојност тужилаца за наслеђивање, оценио да у конкретном случају нису испуњени услови за примену института недостојност за наслеђивање из члана 4 Закона о наслеђивању, јер се за тужиоце не може рећи да су се они теже огрешили за законску обавезу издржавања или да су оставиоцу ускратили нужну помоћ, те да не постоји ниједна околност која би указивала на законом прописано теже огрешење о оставиоца. Разлози које је оставилац навео у судском завештању, по налажењу првостепеног суда не могу се сврстати у тежу квалификацију повреде личности сада покојног ДД, до те мере да би се тужиоци лишили наслеђа. Одлуку као у другом ставу изреке првостепени суд је донео применом одредбе 9 став 2 и 138 Закона о наслеђивању, јер тужиоцима - законским наследницима сада покојног ДД, који чине први наследни ред заједно са туженима, припада једнак део као и туженима што у конкретном случају износи по 1/4 идеалног дела предметног стана.

По оцени Апелационог суда првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право дајући за своју одлуку разлоге које у целости прихвата Апелациони суд и сходно члану 396 став 2 Закона о парничном поступку на исте упућује.

Одредбом члана 51 став 1 Закона о облигационим односима прописано је да свака уговорна обавеза мора имати допуштен основ, док је ставом 2 истог члана прописано да је основ недопуштен ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима.

Одредбом члана 52 Закона о облигационим односима прописано је да ако основ не постоји или је недопуштен, уговор је ништав.

Одредбом члана 66 став 1 Закона о облигационим односима прописано је да привидан уговор нема дејства међу уговорним странама, ставом 2 истог члана прописано да, ако привидан уговор прикрива неки други уговор, тај други важи ако су испуњени услови за његову правну ваљаност, док је ставом 3 истог члана прописано да се привидност уговора не може истицати према трећем савесном лицу.

Одредбом члана 103 став 1 Закона о облигационим односима прописано је да је уговор који је противан принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима ништав ако циљ повређеног правила не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује што друго.

Дакле, према члану 66 став 1 и 2 Закона о облигационим односима привидан

уговор нема дејства међу уговорним странама, али ако привидан уговор прикрива неки други уговор, тај други важи само ако су испуњени услови за његову правну ваљаност. Привидни, фиктивни правни посао постоји када је у сагласности са другом страном уговорницом изјава воље дата само привидно. Фиктиван посао је закључен ради стварања привада, као да је закључен, при чему није било стварне намере странака да уговор изазове правна дејства. Као симулован правни посао, привидан уговор је ништав, односно недостаје изјава воље као битан елемент сваког правног посла.

У уговору о купопродаји купац се обавезује да плати одређену цену зато што ће му продавац продати и предати одређену ствар и обрнуто. Према томе, кауза је један од битних услова за настанак одређеног правног посла, односно уговора. Међутим, кауза може бити и привидна, односно фиктивна. Она се јавља као резултат воље уговорних страна које, инспирисане одређеним мотивима, лажно представљају трећим лицима да су закључиле један уговор са одређеном каузом, а заправо га нису закључиле. Таква фиктивна кауза доводи до настанка фиктивног уговора, а такав уговор не производи правно дејство, односно ништав је.

Неосновано се жалбом тужених оспорава утврђено чињенично стање и оцена доказа указивањем да је првостепени суд оспорио да је ЕЕ туженима дао зајам у износу од 3.000.000,00 динара, као и ваљаност признаница које су сачињене на име повраћаја дела дате позајмице, не наводећи доказе којима то утврђује, на који начин тужени указују на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374 став 1 у вези са чланом 8 Закона о парничном поступку. Оваквим оспоравањем тужене саме оцењује изведене доказе и на свој начин интерпретирају чињенично стање. Првостепени суд је, међутим, супротно жалбеним наводима, поступајући у складу са начелом слободне оцене доказа и ценећи исказе странака и саслушаних сведока, имао непосредно сазнање о начину давања исказа, те је своје уверење које је стекао о истинитости изложених навода исказао кроз оцену доказа у побијаној пресуди и при томе је дао довољне и јасне разлоге за своју оцену доказа.

Циљ коме уговорне стране теже приликом закључења уговора је основ, кауза уговора, а основ је, у смислу члана 51 став 2 Закона о облигационим односима недопуштен ако је исти противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, што подразумева да се помоћу њега изигра примена законом прописаних норми. Незаконит и неморалан мотив, односно побуда, доводе у смислу члана 53 став 2 и 3 Закона о облигационим односима до ништавости уговора, сходно одредби члана 103 Закона о облигационим односима, ако је недопуштена побуда битно утицала на одлуку једног уговарача да закључи уговор, а то је други уговарач знао или морао знати. За предметни уговор је од битног значаја да између странака постоји сагласност о купопродаји предметног стана. Због одсуства основа (каузе) за продају, куповину и пренос права својине на непокретности, спорни уговор не може да производи правно дејство.

Првостепени суд је оценио да је у конкретном случају постојала недопуштена побуда приликом закључења уговора о купопродаји непокретности између сада покојног ДД - продавца и тужених – купаца, овереног дана 31.10.2012.године пред Првим основним судом у Београду под бројем Ов 197266/2012, с обзиром да је утврдио да је разлог закључења предметног уговора био да се тужиоци - деца из првог брака

сада покојног ДД искључе из стицања сваког права на непокретности која је била предмет тог уговора.

Привидност закљученог правног посла првостепени суд је утврдио из исказа тужене ВВ према коме иста не зна зашто је закључен предметни уговор о купопродаји, а не само уговор о зајму са ујаком, као и да ујак тужених није инсистирао да се закључи уговор о купопродаји, док из исказа сведока ЕЕ произлази да он није знао за уговор о купопродаји стана, и да би новац позајмио и без предметне купопродаје, а да је уговор о зајму закључен на инсистирање сада покојног ДД, чиме је утврђена намера закључења предметног уговора - стварање привида преноса права својине на тужене купопродајом, који уговор би служио као основ за упис права својине тужених на предметном стану.

Неосновано се жалбом тужених указује на постојање разлога за недостојност за наслеђивање и неправилну примену члана 4 Закона о наслеђивању.

Да би наследник био недостојан за наслеђивање због ускраћивања нужне помоћи оставиоцу, потребно је да буду испуњени следећи услови – да је оставилац био у животној опасности и да му наследник није пружио помоћ, иако је био упознат са ситуацијом у којој се оставилац налазио и могао је да му пружи помоћ, без угрожавања свог живота и живота трећег лица. С обзиром да недостојност за наслеђивање представља једну од најтежих грађанскоправних санкција са разлозима који су за примену ове установе одређени у члану 4 Закона о наслеђивању "numerus clausus", по оцени Апелационог суда овај услов мора се уско тумачити. Питање ускраћивања нужне помоћи цени се у сваком конкретном случају, у зависности од објективних околности случаја, а нарочито наследниковог субјективног доживљаја целе ситуације.

Односи између тужилаца и њиховог сада покојног оца јесу били поремећени још од развода родитеља тужилаца, те између њих практично није било контакта знатно пре него што је се сада покојни ДД нашао у животној угрожености последњих седам година његовог живота, односно од 2010. године, али је и пре и након тога и без помоћи тужилаца, исти имао довољно средстава за своје издржавање, зараду, затим пензију и непокретну имовину, имао је помоћ тужених и њихове мајке, адекватно лечење у одговарајућим здравственим установама, тако да помоћ тужилаца сада покојном ДД није била неопходна да би непосредно због непружања те помоћи дошло до погоршања његовог здравственог стања и смрти, а што је све тужиоцима било познато. Болест сада покојног ДД је била таква да му тужиоци нису могли помоћи на начин да он због њихове помоћи оздрави, нити је њихово ускраћивање помоћи истом могло или довело до погоршања његовог здравственог стања.

Пунолетно дете нема никакву законску обавезу да одржава добре односе са оцем нити да му, осим у случају неспособности за привређивање и немања средстава за живот, пружа помоћ у издржавању, тако да понашање тужилаца према свом оцу – сада покојном ДД, посебно последњих седам година његовог живота, када иако су знали да је тешко болестан нису учесвовали ни у каквом виду помоћи, тачније нису му пружили негу, пажњу или финансијску помоћ, представља евентуално једино повреду моралне обавезе тужених према оцу чиме су се о њега теже огрешили, што би евентуално био

разлог за искључење нужног наследника из члана 61 Закона о наслеђивању, али не и разлог недостојности за наслеђивање из члана 4 став 1 тачка 4 ЗОН РС.

Без утицаја је жалбено указивање да тужиоци немају правни интерес за подношење тужбе у овој парници, јер су недостојни и искључени из наслеђа, јер управо супротно, тужиоци као законски наследници имају правни интерес да утврђују ништавост предметног уговора о купопродаји, којим је сада покојни ДД располагао својом имовином, а правни интерес увек постоји кад се заштита повређеног или угроженог добра не може постићи другачије него само судском одлуком.

Приликом доношења одлуке Апелациони суд је ценио и остале жалбене наводе, али их посебно не образлаже, јер су без утицаја на могућност другачијег пресуђења.

Правилно је првостепени суд у складу са члановима 150 - 157 Закона о парничном поступку одлучио о трошковима поступка, чију висину је определио у складу са одредбама Адвокатске тарифе и Таксене тарифе важећим у време пресуђења.

На основу изложеног применом члана 390 у вези са чланом 387 став 1 тачка 2 и члана 401 тачка 2 Закона о парничном поступку одлучено је као у првом ставу изреке ове пресуде.

Како тужене нису успеле са жалбом у складу са чланом 165 став 1 Закона о парничном поступку, одбијен је као неоснован њихов захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка одлуком садржаном у другом ставу изреке.

Председник већа-судија
Сања Агатоновић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић